

Puix acaba en una x... 22/X/1977

La desconexença de les característiques elementals de la morfologia catalana origina dubtes i confusions entre mots com boig (dement) i boix (planta arbustiva), o vaig (del verb anar) i baix (de poca alçada). La familiarització amb el llenguatge escrit, o una noció precisa dels diversos sons consonàntics del català i de llur representació gràfica, eliminen, certament, els dubtes d'aquesta mena, els quals, però, persisteixen en alguns casos concrets, a causa de la pronunciació uauat.

El cas més notable és el de la conjunció arcaica puix o puix que, que es pot dir que ha desaparegut del llenguatge parlat, però que —quan cal fer-ho, per exemple, en la recitació d'una poesia— hom pronuncia moltes vegades «puig», igual que el substantiu puig (turo), tal com ens assenyala un lector que ens planteja el tema. Però caldria pronunciar puix, igual que fluix o dibuix, i, sense cap vacil·lació, si algú es decideix encara a recórrer-hi en el llenguatge escrit —cosa, si bé del tot lícita, innecessària, puix que disposem de termes causals equivalents: perquè, ja que, com que, car, etc— cal escriure aquest mot amb x. Es cert que en alguns textos del segle passat apareix aquest mot escrit «puig», però la moderna normativa ha fixat ben clarament la grafia puix. Recordem que aquest terme causal era molt peculiar a l'inici dels goigs populars dels sants i de la Mare de Déu: «Puix, en casos perillosos/ens guardà vostre valor/oïu-nos, patrons gloriosos/que implorem vostre favor.» En uns quants exemplars antics que hem pogut consultar en redactar aquesta nota hem comprovat que figura, en tots ells, la grafia puix.

Els altres casos anàlegs de dubte o vacil·lació que tenim anotats són panteix (respiració fatigosa), pronunciat sovint «panteig», garbuix (embolic), pronunciat a cops «garbuig», i el toponim Valldoreix, pronunciat «Vall-doreig». La grafia d'aquest toponim ha suscitat sovint controvèrsies, però al Diccionari Nomenclator de pobles i poblats de Catalunya, al qual atribuïm valor normatiu, figura Valldoreix, d'acord amb la documentació antiga, tal com indica explícitament.

ALBERT JANE